

9022 – يىرتقۇچ ھايۋانلارنىڭ تېرىسىدا كىيىم-كېچەك كىيىش ۋە ئۇنى سىلىپ ئولتۇرۇشنىڭ ھۆكۈمى

توغرىسىدا

سۇئال

ئىمام بۇخارى بايان قىلغان بىر ھەدىستە: يىلپىزنىڭ تېرىسىغا ئوخشاپ كېتىدىغان كىيىم-كېچەكلەرنى كەيمەسلىك توغرىسىدا سۆزلەنگەن. مەن ئىلگىرى بىلمەستىن شۇنىڭغا ئوخشايدىغان كىيىملەرنى سېتىۋالغان ئىدىم، مەن بۇنىڭدىن كىيىن بۇ تۈردىكى كىيىم-كېچەكلەرنى سېتىۋالماستىن نىيەت قىلدىم. مەزكۇر كىيىملەرنى ئۆي ئىچىدە كىيىۋەتسەم بولامدۇ؟ ياكى بۇنى ئۆي ئىچىدە كىيىشمۇ چەكلىنەمدۇ؟ بۇ ھەقتە چۈشەنچە بېرىشىڭلارنى سورايمەن.

تەپسىلىي جاۋاب

بارلىق گۈزەل مەدھىيەلەر ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى بولغان ئاللاھقا خاستۇر.

سۇئال سورىغۇچى قېرىنداشىمىز، ئىمام بۇخارى قەيت قىلغان 5175- نومۇرلۇق ھەدىستە، بەرا ئىبنى ئازىب رەزىيەللاھۇ ئەنھۇنىڭ: «پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام يىرتقۇچ ھايۋانلارنىڭ تېرىسىدىن ياكى يىپەكتىن تەييارلانغان ياستۇق ياكى كۆرپىلەردە ئولتۇرۇشنى چەكلىگەن» دېگەنلىكىنى بايان قىلىدۇ. (نەھا ئەن مەياسىر).

ھەدىستە زىكىر قىلىنغان «مەياسىر» دېگەن سۆز، ئاتنىڭ ئېگىزىنىڭ ئۈستىگە سېلىنىدىغان تۈشەكچە بولۇپ، يىپەكتىن ياسىلىدۇ دېيىلگەن. بەزى ئالىملار: يىرتقۇچ ھايۋانلارنىڭ تېرىسىدىن ياسالغان سېلىنجا دەپ شەرھىلىگەن.

بۇ ھەقتە ھاپىز ئىبنى ھەجەر رەھىمەھۇللاھ: «مەياسىر» دېگەن تىرىدىن ياسالغان ئاندىن چۆرىسىگە يىپەك كەشتىلەنگەن نەرسە دەيدۇ. [پەتھۇل بارىي 10- توم 293- بەت].

پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ ھەدىسلىرىدە، يىرتقۇچ ھايۋانلارنىڭ تېرىسىدىن كىيىم تەييارلاپ كىيىش ياكى ئۇنى كۆرپە ئورنىدا سىلىپ ئولتۇرۇش چەكلىگەن.

مىقدام ئىبنى مەئدى يەكەرەب رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ: مەن پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ يىرتقۇچ ھايۋانلارنىڭ تېرىسىدىن كىيىم تەييارلاپ كىيىش ياكى ئۇنى كۆرپە ئورنىدا سىلىپ ئولتۇرۇشتىن چەكلىگەنلىكىنى ئاڭلىغان ئىدىم دەيدۇ.

ئەبۇداۋۇد 4131-، ئەلبانى سەھىھ ئەبۇداۋۇد 3479-، تىرمىزىي 1771-، نىسائىي 4253- نومۇرلۇق بايان قىلىنغان ھەدىستە:

پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام يىرتقۇچ ھاياۋانلارنىڭ تېرىسىنى كۆرپە ئورنىدا سىلىپ ئولتۇرۇشتىن چەكلىگەن. ئەلبانى تىرمىزىنىڭ "سەھىھ ھەدىسلەر توپلىمى" ناملىق ئەسىرىدە (1450) سەھىھ دەپ بايان قىلغان.

مۇئاۋىيە ئەبۇ سۇپيان رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ يىلپىزنىڭ تېرىسىگە ئولتۇرۇشتىن چەكلىگەنلىكىنى بايان قىلغان. [ئەبۇ داۋۇد رىۋايىتى. ئەلبانى سەھىھ ئەبۇ داۋۇدتا (3566) سەھىھ دەپ بايان قىلغان].

مۇئاۋىيە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى رىۋايەت قىلىدۇ: «**يىلپىز تېرىسىنى ئۆزىگە ھەمرا قىلغان كىشىلەرگە، پەرىشتىلەر ھەمراھ بولمايدۇ.**» [ئەبۇ داۋۇد رىۋايىتى 4130- ھەدىس، ئەلبانى سەھىھ ئەبۇ داۋۇدتا (3478) بۇ ھەدىسنى ھەسەن دېگەن].

شەيخ مۇبارەك پۇرىي "تۆھپەتۇل ئەھۋەزىي" ناملىق ئەسىرىدە: "بۇ ھەقتە بايان قىلىنغان ھەدىسلەر يىرتقۇچ ھاياۋانلارنىڭ تېرىسىدىن پايدىلىنىشنىڭ دۇرۇس ئەمەسلىكىنى دەلىللەيدۇ" دەيدۇ.

يىرتقۇچ ھاياۋانلارنىڭ تېرىسىدىن پايدىلىنىشتىن چەكلەنگەنلىكتىكى ھېكمەت بولسا، مەزكۇر كىشىدە چوڭچىلىق، تەكەببۇرلۇق پەيدا بولىدۇ. بۇ خۇددى زالىم ۋە رەھىمسىزلەرگە ئوخشاپ قالغانلىق ۋە ئىسراپچىلىق قىلغانلىقتىن ئىبارەتتۇر. [سىندىنىڭ ئىبنى ماجىنىڭ ئەسىرىگە يازغان "تۆھپەتۇل ئەھۋەزىي" ناملىق ئەسىرىگە قارالسۇن.

ئۇنىڭدىن سىرت يەنە ئۇ پاكىزە ئەمەس يەنى نجىستۇر. چۈنكى گۆشنى يىگىلى بولىدىغان ھاياۋانلارنىڭ تېرىسى ئاشلاش بىلەن پاكىزە بولىدۇ. ئەمما گۆشنى يىگىلى بولمايدىغان ھاياۋانلارنىڭ تېرىسى ئاشلاش بىلەنمۇ پاكىزە بولمايدۇ. مانا بۇ ئىمام ئەۋزائىي، ئابدۇللاھ ئىبنى مۇبارەك، ئىسھاق ئىبنى راھۇۋەي ۋە ئىمام ئەھمەد قاتارلىق ئالىملارنىڭ قارىشىدۇر. [ئەۋەۋىينىڭ "شەرھى مۇسلىم ناملىق" ئەسىرى 4- توم 54- بەتكە، ئىبنى مۇپلىھنىڭ "ئەلپۇرۇئ" ناملىق ئەسىرى 1- توم 102- بەتكە مۇراجىئەت قىلىنسۇن].

يۇقىرىقى سۆزلەر بولسا، شەيخۇل ئىسلام ئىبنى تەيمىيە رەھىمەھۇللاھنىڭ بىر قارىشىدۇر. [پەتۋالار توپلىمى 21- توم 95- بەت].

شەيخ ئىبنى ئۇسەيمىن رەھىمەھۇللاھمۇ بۇ قاراشنى تاللىغان. [شەرھۇل مۇمتىئ 1- توم 74- بەت].

دىنىمىزدا يىرتقۇچ ھاياۋانلارنىڭ تېرىسى ۋە ئۇنىڭغا ئوخشاش كىيىملەرنى كىيىش چەكلەنگەنكەن، ئۇنى ئۆي ئىچى ياكى سىرتتا بولسۇن، ئۇنى ئىشلىتىش ئارىسىدا ھېچ قانداق پەرق يوق. بىز يۇقىرىدا بايان قىلغاندەك: پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام يىرتقۇچلارنىڭ تېرىسىنى ئۆزىگە ھەمرا قىلىۋالغانلارغا پەرىشتىلەرنىڭ ھەمراھ بولمايدىغانلىقى توغرىسىدا خەۋەر بەرگەن.

"ئەۋنۇل مەبۇد" ناملىق ئەسەردە بۇ ھەقتە مۇنداق دېيىلگەن: "يىرتقۇچلارنىڭ تېرىسىنى كىيىم قىلىش ياكى سەپەرلەردە ئۆزىگە

ھەمراھ قىلىش، ئۆيلەردە ئىشلىتىش ياخشى ئەمەس، چۈنكى يىلپىز تېرىسىنى ئۆزىگە ھەمراھ قىلىۋالغانلارغا پەرىشتىلەرنىڭ ھەمراھ بولمايدىغانلىقى، مەزكۇر ھايۋانلارنىڭ تېرىسىنى ئىستىمال قىلىشنىڭ دۇرۇس بولمايدىغانلىقىنى ئىپادىلەيدۇ. شۇنىڭدەك ھەيكەل ۋە سۈرەتلەر بولغان جايغا پەرىشتىلەرنىڭ كىرمەيدىغانلىقى توغرىسىدا ھەدىس بايان قىلىنغان، چۈنكى بۇمۇ ئۆيلەرگە ھەيكەل ۋە سۈرەتلەر بىلەن بېزەشنىڭ چەكلەنگەنلىكىنى ئىپادىلەيدۇ".

يۇقىرىدىكى سوئالدا بايان قىلىنغان كىيىم-كېچەك، ھەقىقىي يىرتقۇچ ھايۋاننىڭ تىرىسىدا تىكىلگەن بولسا، بۇنى كىيىش توغرا ئەمەس. شۇنىڭدەك، رەڭگى ۋە شەكلى يىرتقۇچ ھايۋانلارنىڭ تېرىسىگە ئوخشىتىپ ئىشلەنگەن رەختلەردىن تەييارلانغان كىيىم-كېچەك بولغان تەقدىردىمۇ مۇسۇلمان بۇ تۈردىكى نەرسىلەرنى كىيىشتىن ساقلىنىشى لازىم. چۈنكى بۇنىڭ ئەسلىنىڭ نېمە ئىكەنلىكىنى بىلمىگەن كىشىلەر، چەكلەنگەن يىرتقۇچ ھايۋان تېرىسىدا كىيىم كىيىپتۇ دەپ، خاتا چۈشەنچىدە بولۇپ قالماسلىقى ئۈچۈن، ئۇنىڭدىن چەكلىنىش ئەۋزەلدۇر. توغرىسىنى ئاللاھ بىلگۈچىدۇر.

تەكشۈرۈپ بېكىتكۈچى: نىزامىدىن تەمكىنى